1938 ий
30
ДЕКАБРЬ
№ 115 (499)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

КИМ

Ӧрвезе коммунист

ВЛКСМ
Маробком
ден
горком
орган

Трудовой дисциплиным пеҥгыдемдышаш верч

Шукерте огыл центральный ден областной газетлаште „Трудовой книжка-шамычым вводитлыме нерген" СССР Совнаркомын пунчалжым печатлыме ыле. Трудовой книжка-шамычым вводитлымаш пеш кугу политический значенийан государственный паша. Трудовой книжка предприятийлаште да учреждениймлаште, пашазе ден служащий-шамычын учитыватлымаште порядкым ышташ, трудовой дисциплиным пеҥгыдемдаш, фабриклаште да заводлаште порядкым ышташ полша. Трудовой книжка рвач, летун, лодырь, пашам ыштыде оксам налаш йӧратыше, производствым дезорганизоватлыше шамычым пален налаш полша. Трудовой книжка пашазе ден служащийын пашам честно ыштымыжым ончыктышо документ лийын шогаш тӱҥалеш.

Мемнан молодежь пиалан жапыште ила. Коммунистический партий да советский правительство молодежлан пашам ышташ, канаш, тунемаш правам пуэныт.

Кажне комсомолец пашашке честно, уло кумыл дене относитлышаш. ВЛКСМ программыште возалтын: „Комсомолец шкенжын ударный пашаже дене примерым ончыктышо да тидын дене чыла молодежым ончыко шупшын шогышо лийман. ВЛКСМ паша деке коммунистический относитлымашым, советский власть ончылно шке обязанностьшо деке поро кумыл дене относитлымашым воспитатла...

Паша лектышым эн кӱшкӧ нӧлталшаш верч да предприятийлаште, колхозлаште, совхоз ден учреждениймлаште паша дисциплиным пеҥгыдемдышаш верч ВЛКСМ кучедал шога".

Родинын преданный патриотшо-шамыч шке долгыштым честно шуктен шогат, нуно стахановский пашан образецшым ончыктат. Нуно общественный интересым шке интересышт деч кӱшкӧ шындат.

Но самырык еҥ-шамыч кокла гыч, даже комсомолец-шамыч кокла гычат трудовой дисциплиным пудыртышо, прогулщик шамыч улыт. Теве Йошкар-Ола мебельный фабрик пеленсе комсомольский комитетын секретарьже Трегубов йолташ шкеак прогулым ыштылеш. Тудын почеш моло комсомолец-шамычат трудовой дисциплиным пудыртылыт, а комсомольский комитет нунылан нимогай мерымат ыштымашыже уке.

Йошкар-Ола мясокомбинатыште прогул, трудовой дисциплиным пудыртылмаш системыш пурен.

Сознательный дисциплиным даже учебный заведенийлаште шынден шуктымо огыл. Йошкар Оласе Музыкально - театральный училищыште да Фельдшерско-акушерский школышто ятыр студент-шамыч нимогай причин деч поснак прогулым ыштылыт. Дирекций, комсомольский комитет, профком шамыч нине факт-шамычлан нимогай вниманийымат огыт обращатле.

„Трудовой книжка-шамычым вводитлыме нерген" СССР Совнаркомын пунчалжым советский калык пеш кугу куанымаш дене вашлийын. Комсомольский организаций-шамыч молодежь коклаште СССР Совнарком пунчалын значенийже нерген кумдан умландарашышт кӱлеш. Комсомольский активист-шамыч предприятийлаште да учреждениймлаште социалистический порядкым ышташ, трудовой дисциплиным пеҥгыдемдаш чот полшышашт кӱлеш. Комсомольский комитет-шамыч летун, прогульщик, трудовой дисциплиным пудыртышо-шамыч ваштареш решительно кучедалшаш улыт.

Йошкар-Оласе 1-ше номеран школын 4-ше „Б" классыште тунемше-шамыч у ий елкылан у муро-шамычым тунемыт. Гитарым Ясницкая Муза шокта.

Фото М. Чуршуковын.

СССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамыч

СССР Верховный Советын Президиумжо озанлык ден культурный строительство шотышто высший отличий степеньым—Социалистический Труд Герой званийым установитлыме нерген Указым луктын.

Социалистический Труд Герой званийым присваиватлыме еҥ-шамычлан ик жапыштак „Ленин орден" вручатлалтме да Социалистический Труд Герой званий нерген Положенийым утвердитлен.

„За Трудовую Доблесть" медальым учредитлыме да „За Трудовую Доблесть" медаль нерген Положенийым, тудын рисунокшым да описанийжым утвердитлыме нерген, тыгак „За Трудовое Отличие" медальым учреждитлыме да „За Трудовое Отличие" медаль нерген Положенийым, тудын рисункыжым да описанийжым утвердитлыме нерген СССР Верховный Совет Указым луктын.

ГЕРОЙ-ШАМЫЧЫН ӰЖМЫШТЛАН КОНКРЕТНЫЙ ПАША ДЕНЕ ВАШМУТЫМ ПУАТ

Советский Союз герой А. Серов, И. Машляк, А. Благовещенский, И. Черпопятко, Г. Баторшин йолташ-шамычын мемнан элын молодежшо дек родина-авалан тӱжем дене оборонный подарке-шамычым ямдылаш ӱжмӧ письмашт воинский частьлаште, заводлаште, фабриклаште, колхозлаште, учебный заведенийлаште да учреждениймлаште пеш шокшо откликым вашлийын. Самырык патриот шамыч герой-шамычын ӱжмыштлан практический паша дене вашмутым пуат.

* * *

Киевысе „Ленинская кузница" заводысо молодежь Советский Союз герой-шамычын родина-авалан оборонный подарке-шамычым ямдылыме нерген ӱжман письмашт пеш шокшын вашлийын.

Модельный да инструментальный цехласе комсомолец-шамыч пулеметный кружок-шамычым организоватлен т.

Механический цехын участковый начальникше, шукерте огыл Йошкар армий гыч пӧртылшӧ комсомолец Синявский заводысо молодежь кокла гыч 17 танкистым ямдылаш мутым пуэн.

Тыгак слесарный комсомольский стахановский бригаде гыч Мариченко йолташ танк виктарымаште сложный техникым овладеватлаш мутым валын.

Контрольный мастер комсомолец Розенфельд граватометчик шамыч отрядым организоватла.

* * *

Киевысе Краснознаменный з водысо самырык пашазе-шамыч И. Левченко, А. Кулиш, О. Садовская, Р. Кононенко, М. Сусликов, С. Петров, В. Павловский, М. Мельниченко, И. Антонов Советский Союз герой шамычын шокшо ӱжмашыштлан кугу удовлетворений дене лудын лекмеке, тунемак тиде ӱжмашлан конкретный паша дене вашмутым пуаш решитлымышт. Кызыт нуно чылан Киевский аэроклубышто летчиклан производство деч кӱрылтде тунемаш пурышт. Социалистический родинан достойный защитникше лияш ямдылалтыт.

ВЛКСМ КОМИТЕТ ПРОИЗВОДСТВЫШТО ТРУДОВОЙ ДИСЦИПЛИНА ВЕРЧ НАЧАР КУЧЕДАЛЕШ

СССР Совнаркомын Трудовой книжка вводитлыме нерген пунчалже паша производительностьым нӧлталмаште, пашазе ден служащий-шамыч учетышто порядкым ыштымаште да советский предприятийлаште еҥ-шамычым правильно кучылтмаште пеш кугу значенийан.

Трудовой дисциплина лушкыдо улмылан тени Йошкар-Оласе Мясокомбинатыште прогул чӱчкыдын лийын. Кассир Гуляев шуко жап аракам йӱн прогулым ыштен коштын. Тудлан шуко гана шижтарымашым, выговорым ыштылме. Но администраций лодырь Гуляевым паша гыч кожен огыл.

Пашазе Лобанов 23, 25 да 26 декабрьыште пашаш йӧршеш лектын огыл, аракам йӱын коштын. Пашазе Никитченко дене пырля тудо аракам цехышке нумалын, йӱн киеныт. Симулянт Иванов жульничатлен кассе гыч оксам налаш тыршен. Ивановын ватыже сай пашазе, тудо аза ышташ больницыш миен. Иванов йӱашлан комбинат дирекцийыш миен, ватым тояшлан, манын 100 тенге оксам шортын ондален йодын. Бухгалтер Дружинин йӱмыж денак отчетностьым путатлен, чӱчкыдын прогулым ыштылын. Туге гынат, паша гыч лукмеке мясохолодильный пашазе-шамыч союзын ЦК-же лодырь Дружининым поощрятлен да каныме пӧртыш тылзаш путевко дене премироватлен.

Мясокомбинатыште комсомольский организаций предприятийыште трудовой дисциплиным нӧлталме шотышто начар кучедалеш.

М. Соколов.

Прогульщик, пьяница да летун-шамычым производство гыч чаманыде кожыман

Йошкар-Ола мебельный фабрикыште шукыжо молодежь пашам ышта. Молодежь коклаште пашам честно да аккуратно ыштен шогышо-шамычат ятыр улыт. Теве В. Лебедев, А. Чугунов, Хорошавина да моло йолташ-шамычат паша планыштым утыж дене темен толыт, пашам кӱкшӱ качество дене ыштен шогат.

Но производствышто трудовой дисциплиным пудыртышо, йӱын коштшо, прогульщик да летун-шамыч але шукын улыт.

Фабрикыште чылалан палыме летун, комсомолец Цыбиным прогулым ыштымыжлан да эре йӱын коштмыжлан паша гыч лукмо ыле. Но пушкыдо кумылан директор Куликов йолташлан лодырь Цыбин жалын тугынат, директор тудым коккум кече гыч угыч пашаш налын. Цыбин тыге икмыняр жап пашам ышта да кужеш. Тудлан оксам рассчитатлен гына шуктат, тудо адак пашаш пураш йодмым пуа. Дирекцият тидын дене келша— пашаш налеш.

Икманаш, Куликов Цыбин гай лодырь шамыч ден шукерсек нянькатла.

ВЛКСМ комитет тыгай безобразий ваштареш йӧршеш огеш кучедал. Комитет се ретарь Трегубов йолташ шкежат 6 декабрьыште йӱын коштын да эрлашыжым пашаш лектын огыл.

Пашазе-шамыч бракым пытарышаш шотышто пеш кӱлешан предложенийшамычым ыштеныт ыле. Но дирекций ден профком тидым илышыш пурген огытыл. Сандевак пашаште пеш шуко брак лиеш, а убыткыже чыла производство ӱмбаке возеш.

М. Волков.

Переписьым образцово эртарышаш верч кучедалыт

Арбор ял совет кӧргыштӧ (Марий-Турек район) 1939 ийсе всесоюзный калык переписьлан ямдылалтмашым сайын организоватлыме. Шукерте огыл калык переписьын значенийже да тудым эртарыме порядке нерген ял советеш расширенный совещаний эртаралте. Тыште Арбор пелэ кыдалаш школ директор комсомолец Веткин йолташ докладым ыштыш.

Кызыт ял совет пелен 19 еҥан агитбригадым организоватлыме. Нуным коклаште шукыжо СССР, РСФСР да МАССР Верховный Советлашке сайлыме годым агитатордан ыштыше шамыч улыт. Агитатор да пелэ кыдалаш школыштo тунyктышо - шамыч прикрепленный колхозлаштышт перепись нерген докладым, беседым ыштылыт, переписьной листым заполнитлыме нерген умландарен шогат. Кажне агитатор шке прикрепленный колхозыштыжо переписьым образцово эртарышаш верч кучедалеш.

Г. Р. Потаев.

Тунемдымым туныкташ пижман

„КИМ" колхозышто (Роҥго район) тунемдыме ден шагал тунемше але ятыр улыт. Но туге гынат, культармеец И. Зинин ден ял совет вуйлатыше Егоров йолташмыт тиде пашам огыт акле, санденак тунемдыме ден шагал тунемшешамыч тунемде коштыт.

Колхоз пелен(се) комсомольский организацийлан тиде пашам кызытак йол ӱмбак шогалташ полшыман.

Н. Бердников.

Шукерте огыл Йошкар-Ола „Динамо" ден Озаҥ оласе „Снайпер" хоккейный команда-шамыч коклаште хоккейла модмаш лийын.
Снимкыште: модышын ик моментше. Фото М. Чуршуковын.

МЕМНАН ПАША ОПЫТНА

Мый „Чолга" колхоз пелен(се) ВЛКСМ первичный организацийын секретарьжылан ыштем. Тиде пашаште мый эше самырык улам. Но комсомольский пашам йӧратем.

Отчетно-выборный погынымаш мартен организацийыште 15 комсомолец, ту... ӱдыр улыт. ... Шкевуя ойчылаш ме тыгай задаче-шамычым шындышна: самырык колхозник да колхозница-шамычым комсомолыш шупшаш, политико - воспитательный да массовый ... пашам саемдаш.

Молодежь коклаште паша икмыняр саемдалте. Драматический, хоровой кружок-шамычым да осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Драмкружок шкенан колхозеш, тугак пошкудо колхозлаште да райцентрешат „Пайрем омо кечывал марте" да „Салика" пьесым шынден. XI-ше ВЛКСМ районный конференцийын делегатше - шамычлан лӱмын „Салика" спектаклым шынден. Кызыт антирождественный кечылан „Родина верч" спектаклым ямдыла. Драмкружокышто ятыр молодежь активно участвоватла. Моло кружок-шамычат пашаштым саемденыт. Несоюзный молодежым комсомолыш шупшмо пашаштат сеҥымаш - шамыч улыт. Пытартыш жапыште 8 ӱдырым да 3 рвезым комсомолыш пуртымо. Кызыт организацийыште 26 член шотлалтеш. Нуным коклаште воспитательный паша мологунамсе деч утларак ыштылалтеш.

Комитетын планже уло. План почеш ВЛКСМ погынымаш тылзыште 2 гана эрта ралтеш. Тушто интересный вопрос-шамыч шындалтыт. Тылзыш е кум гана политучебо лиеш. Политучебо дене чыла ВЛКСМ член авалтын. Ятыр комсомолец „Рвезе Коммунист" да моло газетлам выписыватленыт.

Организацийыште ситыдымаш-шамычат улыт. Посна комсомолец - шамыч эше политучебыш начар ямдылалт коштыт.

П. Дмитриев,

Морко район, „Чолга" колхоз пелен(се) ВЛКСМ комитетын секретарьже.

РАДИО КРУЖОКЫМ ОРГАНИЗОВАТЛЫМЕ

Шернур. Куп-Сола пелэ кыдалаш школ пелен радио кружокым организоватлыме. Кружокыш 36 тунемше возалтын.

Кружок член-шамыч дене радиотехник тунеммашым кружок вуйлатыше учитель С. В. Патрушев йолташ сайын эртара.

И. П.

Ик ий жапыште организаций ик еҥланат кушкын огыл

„Немда" колхозышто (Тор'ял район) первичный комсомольский организаций отчетно-выборный погынымашын решенийжым шуктен ок шого. Отчетно-выборный погынымаш молодежь коклаште политико-воспитательный паша пеш начар ыштaлтмым палемдыш.

Отчетно-выборный погынымаш лиймылан шуко жап эртен гынат, пашаште вашталтыш ок кой. Политучебо пеш шуэн да активно огыл эртаралтеш. Посна комсомолец-шамыч занятийышкат огыт кошт. Тыгак комсомольский погынымашат жапыште ок эртаралт. Южо комсомолец - шамыч этикым пудыртылыт. Но чумыр комсомольский погынымашеш секретарь Якаев йолташ тыгай факт-шамыч нерген вопросым икганат шынден огыл.

Молодежь коклаште паша йӧршеш уке денак организацийыште ик ий жапыште ик еҥланат кушкын огыл. Тиде организацийышке Тор'ял райкомол гыч ик еҥат миен савырнен огыл.

П. Веденькин.

Школышто дисциплина уке

Аз'ял пелэ кыдалаш школышто (Морко район) пытартыш жапыште дисциплина пеш лушкыдемын. Посна тунемше - шамыч классыште шурген курыштальт, изирак йоча-шамычым кырат да моло осал пашамат ыштылыт. Теве VII классыште тунемше пионер Смирнов А. классыште эре шурген коштеш, туныктышын мутшым огеш колышт. Мӧҥгыш пумо пашам шуктен огеш тол.

В. Боярский.

1938 ийыште СССР-ште мом строитлыме

1938 ийсе, кумышо пятилеткын икымше ийсе строительный программыже грандиозный ыле. Тиде ийыште государственный бюджет гыч капитальный строительствылан 40 миллиард теҥге ассигноватлыме ыле.

1938 ийсе план почеш тӱжемат пелэ утла у строй ко-шамыч эксплоатацийыш колташ намечатлалтыныт ыле.

Социалистический строительство кумдан шарлен, виянын шога. Кодшо ийыште Черный металлургo, Европышто эн шолдыра кум у доменный конгам налын. Кокытшо („Запорожсталь" дене „Азовстальыште") стройыш пурeвыт. Нине домна-шамыч идалыкыште 2 миллион пылышуд тӱжем тонн чугуным пуэн кертыт.

Черный металлургий тыгак икмывяр шолдыра мартеновский конгa да 4 прокатный станым (нуным коклаште ик прокатный станже кӱртньӧ листалан, весыже вичкыж стальной листалан) налын. Нине ямде прокат-шамычлан мемнан калык озанлыкын требованийже пеш кугу. Сталин лӱмеш Новокраматорский заводеш строитлыме тонколистовый стан идалыкыште 900 тӱжем тонн листым пуэн кертеш.

Никель—индустриальный да оборонный значениян пеш це-ный металл. Пытартыш жап мартен никель СССР ш моло государстваын гыч кондалтын. Ынде мемнан эл никельым ыштыше шкенжын кугу базыжым налеш. 1938 ий 8 да 9 октябрь йӱдым Мончегорский медно никелевый комбинатын первой очередьшым колтымо. Тиде промышленный гигант да 30 тӱжем калыкан Мончегорск ола Сергей Миронович Кировын инициативше дене Монча тундрышто, Полярный круг вес велне ыштaлтыныт.

1938 ийыште Орск ола лишне, Урал эҥерын пурла велныже Южноуральский никелевый комбинатын первой очередьше строитлалт шукталтын. Блявинский медно серный комбинатым („Ормедь") да Свердловск ола лишысе Среднеуральский медеплавильный комбинатым строитлымашат вашке пыта.

25 ноябрьыште Балхаш ер воктенысе (Казахстан) Прибалхашский медеплавильный комбинат первой 45 тонн черновой медым пуэн. Заводын первой очередьше идалыкыште 50 тӱжем тонн медым пуышаш. Тиддеч посна, 1938 ийыште советский машиностроительный заводлаште шуко у цех-шамычым ыштыме. Лу дене у каменноугольный да рудной шахта-шамыч, ятыр цементный завод-шамыч да пелэ промышленность предприятийшамыч строитлалтыныт.

1938 ийыште куштылго да пищевой промышленностьышто шуко у предприятий-шамыч шочыныт. Калинин олаште резиновый подошво завод да Озаҥыште искусственный коваште завод строитлымаш пыталтыт. Ленинградыште, Ворошиловградыште, Брянскыште, Сталинабадыште 4 у хлебозавод шукталтыныт. Тиддеч посна эше 10 хлебозавод ыштен шукталтыт. Кок кугу сахарный завод Воронежский областьыште ыштaлтыныт.

Тыгак, 1938 ийыште ыштaлтше замечательный сооружений-шамычышкак тӱвяште эн чапле Московский метрополитенын кокымшо очередьше пура.

1938 ийсе капитальный строительство Советский Союзын экономический виянгмыже дене обороноспособностьшым эше чот вӧлталын.

Социалистический калык озанлыкын тӱҥжӧ — пелэ промышленность утларак пеҥгыдемын. Чыла тӱрлӧ отраслян промышленностьлан, транспортлан да ял озанлыклан шуко тӱрлӧ машина-шамычым ыштен лукшо советский машиностроений кушкын. Куштылго да пищевой промышленностьым калыклан эн кӱлеш предметым пуышо пред приятий - шамычшт шукемыныт. Олалаште, пашазе поселко да колхозлаште тӱжем дене сылне пӧрт - шамычым ыштыме; школ, театр, клуб, каныме пӧрт, эмлыме учреждений, йоча сад да ясле - шамыч шукемыныт. Мемнан элна эше виянрак, эше культурныйрак да поянрак лийын.

И. Рунов.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар АССР А—1035. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.